

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI ÉRTESITŐ.

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Felelős szerkesztő: NYIRI GÉZA.

Laptulajdonos: ZICHERMANN HERMAN.

Előfizetési feltételek:

Fizetendő Debreczenben.	
Egész évre	3 kor. — fill.
Fél évre	1 " 50 "
Vidéki előfizetőknek	4 " — "
Községeknek	2 " — "
Egyes szám ára 10 fillér.	

Hirdetési díjak:

Négy hasábos petit sorért 20 fillér. Nagyobb és többszöri hirdetésekneli igen kedvező engedmények tétetnek. „Nyilttér”-ben megjelenő közlemény minden petit sora 30 fillér. Hirdetések és előfizetések helyben a kiadói hivatalnál, Csáthy Ferencz, Telegdi K. L. utóda, Budapest: Goldberger A. V., Általános tudósító VII. Erzsébet-körút 14., Blockner J., Eckstein Bernát, Haasenstein és Vogler, Bécsben, Prágában: A. Oppelich, Schalech H. és Párisban, Hamburgban s Majnai-Frankfurtban: G. L. Daube és Mosse Rudolf hirdetési intézetében fogadtatnak el.

Szerkesztőségi iroda:

Gróf Degenfeld-tér 3. sz.
Kiadóhivatal: Battyányi-utca 10. sz.
 Felelős szerkesztővel értekezhetni naponta déli 1—2 óra közt.
Kéziratok vissza nem adatnak.

Marseillaise.

Debreczen, aug. 15.

Szegény hisztériás francia dámák! A Marseillaise-t éneklitek szegények s háziabb-ik karján rikoltozó tömeget vezetnek az utcán. Nem tudják ugyan a szegények, hogy mit cselekednek. Ők születnek, nevedednek, zárdába kerülnek, imádkozni tanulnak, majd megjelennek a társaságban, férjhez adódnak, házasságot törölgetnek s halálra vénülnek. Hogy kegyességben és pénitencia nyeresben. Mégis forgolódhatnak most koporsóikban a nagy porló vicomte-ok, márkik és hercegek, kiknek lenyiszálták volt a fejüket száz és egy néhány évvel ezelőtt a — Marseillaise istenien zengő kommandója mellett.

A hisztériás francia dámákat s koporsóikban forgolódo őseinket nem sajnáljuk. A hisztériás asszonyok: agyobb bolondságokat is követnek el holmi utcai demonstrálásnál s a fejikkel megrövidített arisztokratának is lehet annyi szatiszfakciójuk, hogy megfordulhatnak, ha tudnak száz és egy néhány év múlva koporsóikban.

De a Marseillaise-t sajnáljuk. A műsikának ez a lángfolyója, a nagy emberi ébredésnek ez a gyönyörű vad evangéliuma szebb sorsot érdemelt volna. Ideges asszonyi s ketetes, esetleg sokszor mediczinázott, esetelt papi torkokból kikászolódni: ezt nem érdemelte meg a Marseillaise. Ezek után még dicsekedni sem lehet, hogy evvel a lázas, csodás indulóval rohant egy év alatt négy ezredet előre a világ. Am való, hogy három-ezretet visszaléptünk belőle. Na de hát ma bigott dámák s lelketlen papok éneklitek veszett dühvel a szent indulót.

Elképzeljük, minő zavarban lehet a másik tömeg. Az tudniillik, a melyet nem asszonyok és papok vezetnek, hanem a jövőndőnek prófétái, nagy szociáldemokraták s nemes szabadkömüvesek, kik Franciaországban megértették, hogy a kalapácsos az utcán is kell dolgozni, ha szükség van reá. Megütődhetnek. Mit énekeljenek ők, ha

azok szemben a Marseillaiset éneklitek? Ők csak nem gyujthatnak reá valami szent oratóriumra, sem a Theodor Béza zsoltáira? És talán már ki is gyuladt azóta néhány agyvelőben a nagy tudat, a nagy világosság, hogy a jövőndő harczára valami nagyobb, bátrabb induló kell a Marseillaise-nél. A mi olvasóink nem fognak e perczen kottagyekre gondolni. Megértik, hogy mi mit értünk.

Hiszen nem is mondunk mi most kinyilatkoztatásokat, csak nyelvek hegyén élő, gyáván rejtőzködő igazságokat csajjuk elő ezuttal is. A görög-tüzes, vérpados forradalomra nagyon is kitanítottuk azokat, a kik ellen a forradalmakat csináltuk. Ma már — tessék nézni — ők fujják nekünk a Marseillaiset s predikálnak az emberjogokról. Az új forradalmakat hát szamárság volna a régi mintájára csinálni. A görög-tüzet hagyjuk az ellenségeinknek. Mi pedig lépünk elő avval, a miből nekünk több adódott, mint a klerikálisoknak, feudálisoknak, sőt mondjuk az ostoba és konok burzsuának is: az észszel. Hagyjuk a gigászi csatákat az époszok hőseinek, a görög-tüzet a csepürágóknak, mi áraszszuk el szük módjára a középkornak itt maradt összes épületeit s rágyjuk össze őket minél előbb. Vagy ha mindenképen nagy stíli hasonlat kell: ne legyünk Hektorok, hanem Odisszeuszok. A dicsőséges nagy nemzet, a francia adja most is a példát. Igenis: legelőször a gyermekeket vegyük el rossz ellenségeinktől, a szántsándékkal butítottól. Keritsük kezeink közé az embergyuró műhelyeket, az iskolákat. A kiből világosságnak lelke él, kalapácsos, vagy anélkül, álljon elő s küzdjön a világosságért. Ez a mi országunk kis ország s mi magyarok pláne kis náczió vagyunk. Értsék meg már jóhiszeműen oportuun barátaink, hogy kis nemzetnek még lélekzetet vennie is radikálisan kell.

Áthangzik hozzánk a francia hisztériás dámák, borotvált Lucziferek s a megtevészetett boldogtalan ezrek gajdolása. Na hát nekünk nem kell a régi Marseillaise! Legye-

nek vele boldogok. Megszületik majd szük-séges időben az új Marseillaise költője is. Egyelőre mi más indulót fuvunk. Fel végre a középkor várai ellen! Nem kell sem görög-tüzt, sem szinpadi tömegszervezés. Ki-ki külön mehet a harczba. Elvégre is csak a mi részünkön van talán az emberiség, a világosság és az előretörés? Elvégre csak le kell számolnunk az ellenségeinkkel? . . . Az új Marseillaise-t nincs ihletésünk versbe szedni. Prózába is csak az elejét mondjuk el: „Vonnuljanak a templomaikba, másutt nem türjük meg őket! . . .”

Ki tud magyarul?

Debreczen, aug. 15.

Magyarországon nagyon kevesen tudunk magyarul beszélni. Budapestről akármelyik irányba indulunk el, a legközelebb érő községekben már idegen ajku lakosságot találunk. Erdély felé a románok, Torontál felé szerbek, Szabadka felé bunyevácok, Arad felé románok, Temesvár felé németek fogadnak bennünket. Nem tanulják meg a magyar szót. Nincs szükségük erre, mert megtanulunk mi az ő kedvükért szerbül, oláhu, németül és hottentottául is. A német vigécz ha Berlinből jön közénk, jobban boldogul itt a saját nyelvével, mintha magyarul beszélne. Mi az ördögnek tanulna hát magyarul?

Miért van ez így? Mi az oka ennek a szégyenletes ferde állapotnak?

Azt véljük, hogy nagyon is engedékenyek a törvényeink, melyek koncedálják, hogy a szerb községekben a hivatalos magyar nyelv mellett a szerb nyelv ismerése is kötelező legyen mindazon tisztviselőkre, akik a néppel érintkeznek. Én ugy vélem, hogy ez nem legnagyobb baj, Nem ez az oka annak, hogy a magyar nyelv szük határok közé van szorítva és terjeszkedni nem tud.

A legnagyobb baj az, hogy a szerb, német, oláh, tót és bunyevác lakosságnak otthon a saját falujában, vagy saját városában megvan a maga keresete és ha otthonról kiszorul,

elmehe Romániába, elmehe Amerikába, elmehe Németországba pénzt keresni, ezeken a helyeken talál munkát, talál foglalkozást, csak éppen magyar földre nem jöhet, mert itt a munka, a kereseti forrás mindenütt szükcskén van; örülünk, ha magunknak jut belőle, nemhogy még nekik is adhatnánk.

Hiszen a saját véreink is kifelé gravitálnak, mikor mellőlünk kiszorulnak, a magyar munkás is Romániába jár kubikolni.

És higye el bárki is, hogy az idegen ajku embert semmiféle törvénnyel, semmiféle erőszakkal nem lehet megtanítani a magyar beszédre, de a saját maga életszükséglete megtanítja a szóra, a boldogulása pedig a hazafias magyar érzésre a munkakeresőt, ha ide jön hozzánk és nem marad a maga falujában, ahol a maga nyelvét nem kell idegennel fölcserélnie.

Mindenféle nemzetiségű munkás, ha Romániában dolgozik évekig, megtanul románul, Berlinben németül, Amerikában angolul, megtanulna magyarul is, ha magyar földön tudnánk neki munkát adni.

És miért nem tudnánk? Hiszen itt a magyar Alföldön óriási termő területeink, gazdag talajunk van, mely tizszer annyi munkáskéznek tudna dolgot adni, mint a hányan rajta foglalatoskodunk. Fent a hegyek között kincsek fekszenek a föld színén; látjuk, gyönyörködünk benne, de nem tudjuk kiaknázni.

Nincsen hozzá tőkénk. Nincsen erre való, szolid vállalkozó szellem az országban. Mintha nem tudnánk, hogy nagy vagyonnal nem nehéz nagy vagyont szerezni, mintha nem tudnánk, hogy tőke nélkül nyomoruság gazdag lenni.

Fájdalom, tudjuk, de nem birunk segíteni a bajon. Annaira tudjuk, hogy a délvidéki kivándorlási kongresszus programján föl van írva: a mezőgazdasági iparnövények termelése, új mezőgazdasági iparágak fejlesztése. Kész az abrakadabra. Csak meg kellene valósítani.

Világos, hogyha ezt megvalósítani tud-

TÁRCZA.

LILI.

*Nem szédítnek csapongó vágyak,
 Remények, álom, sejtélem,
 Tűnő, csalfa ábrándok ezre
 Nem új játékokt énelem.
 Nem emészt a titkos imádat,
 Oh nem ez ad üdvöt nekem,
 Boldog vagyok, téged szeretve
 Tisztán, de szenvedélyesen.*

*Az én vágyam szent házi tűzhely,
 Honnan nem tűnik a béke,
 Az én reményem hit tebenned,
 S hogy e hitnek nem lesz vége:
 Az én álmaim? Oh, ne űzd el:
 Kaczagó kedves gyermekek,
 Kiket öledbe kell majd vennem,
 S dudolni nekik éneket.*

*Az én hitem a nagy boldogság,
 Mit bizton nyugt nekünk a sors.
 Nem szenvedtem hiába ennyit,
 S a sok köny nem hiába folyt.
 Ha majd nem kell küzdeni tovább,
 S nyugodtan mulik életünk,
 A bánat emléke csak onyhít,
 S ez emlék édes lesz nekünk.*

*Az én világom te vagy, lelkem,
 Nélküled éltem pusztaság,
 Mi mást gyötör és kínoz, űz, hajt,
 Szerelmem nekem nyugtot ad.
 S ki üdvöt eddig sose lertem,
 Legnagyobb üdv lesz a részem,
 Ha szerelmesen mondhatom majd:
 Drága, kedves feleségem.*

Gál Zoltán.

Egy láda története.

A Debreczen-Nagyvárad Értésítő eredeti tárczája.
 Írta: Pintér Pál.

Hej! az a láda! De sok bánatnak is okozója, de sok reménynek eltemetője: ha ránéz a mosolygó édes Janka, keserűsítő önti el szivecskáját, sirás fojtogatja torkát: aztán megered a könnyzár, s a forró cseppek hullnak, hullnak a deszkákra, a koporsóra, melyben tán összes boldogsága van elzárva . . .

Ugy történt az eset, hogy Janka szerelmes lett: először. Maga a szerelem lefolyása sablonos volt, a rendes tünetekkel, de az első szerelem bevonja varázsával a régi, kopott formákat; üdéséget ad az ósdi szokásoknak s naivsága romantikát kelt. A mi kis Jankánk is ugy érezte, mintha e szerelemben az ő egész világa volna; mintha más fiu nem létezne a földön, mint az ő barna,

sasorru legénye, aki olyan nyers mással szemben s oly gyöngéden suttog, ha övele beszél. Aki sokat mer, de mégsem annyit, hogy egy jónevelésű fiatal lánynak pirulni kelljen, és édes apró ajándékokskákkal, gyöngéd figyelemmel pecsételi meg plátói szerelme hűségét. Édes maszlag az első szerelem a fiataloknak, elvonja a tulfogékony lelket a komor gondolkozástól s álomba ringat egész a csalódásig.

Janka — a varroda Zsaszája — keresztülment ennek a boldog állapotnak összes fázisain, kezdve a képes lapok apró versein, egész a titkos sétáig; bőven kiérdemelte a „szerelmes Zsaszka” nevet, melyet varrodabeli társnői adtak neki; ha kinevelték naivságáért, merészen védelmezte álláspontját, oltalmába vette Amor istenét s könnyen győzött: hisz lányokkal vitakozott. Munkaközben aztán érdekes vallomásokot tett nekik szigorú titoktartás mellett — azokról a boldog pillanatokról, melyek a szerelmesek előtt feledhetetlenek, s megszerezte mindazt, ami a boldogsággal együtt jár: a bámulatot és az irigységet. Szorgalmasan énekelte a szerelmes nótákat s szerelme mindenben a rendes kerékvábevonja varázsával a régi, kopott formákat; üdéséget ad az ósdi szokásoknak s naivsága romantikát kelt. A mi kis Jankánk is ugy érezte, mintha e szerelemben az ő egész világa volna; mintha más fiu nem létezne a földön, mint az ő barna,

szívével, ki előbb százféle veszedelmen ment keresztül érte; hanem a hiru gondolatokat mindig elűzte az ideál jötte s Zsaszácska felejtett közepkört, örült a jelennek s rettegte a jövőtől.

Pedig hát nem volt messze a jövő rémképe. A fiu már megelégette a dicsőséget s bántotta a pajtások lenézése állhatatosságáért; ez pedig döntő ok, oly fiunál, ki a blazirtot játsza társaságában. Tett követte a szakítás gondolatát, brutális tett, tán szándékosan, hogy hamarabb végezzen: megsértette a lányt társaságban. A szerelmes kis Zsuzsa pedig fellázadt büszkeséggel menekült a sértés elől, a fiu elérte célját s az idyllnek vége szakadt.

Kis városban történt a dolog, hamar hire ment a fiatalok között. A lányok izgatottan tárgyaltak. S hej! sok kis szivecske ijedten kezdett dobogni hallatára; mikor pedig Janka másnap erőltetett közönyt, álmatlan éjszaka után megjelent, a varroda népe már az ő pártján állott s köréje seregelve, becézó szavakkal vigasztalták a csalódott lányt; a fiut pedig ádáz gyűlölettel emlegették s a sok lány fej azon törte fejét, miként tege csuffá a felláborodás okozóját. — Mariska, a varroda esze hamar felfedezte s az idea körüljárt a termen, a sok kis lány megkapva az ügyes gondolatól, futott a próbabáb felé; valaki arczképet pingált neki,

nánk, a nagy magyar síkságokon, akkor volna itt munka. Kellene a munkás. Eljőnnének biz ők szívesen ide. Ha eljőnnének, megtalálnák itt a magyar szót, mert biz itt senkise beszélne velük ráczul, tótul, vagy németül. De nem jöhetnek, mert minek jönnének. Éhen pusztulni otthon is lehet és még csak nem is kell otthon magyar szót tanulni.

Hát igaz, hogy az iskola magyarosít. Magyarra neveli a jövő nemzedéket, de bizony csak legjobban magyarosít a kénytelenség, mely elől kitérni nem lehet. Az iskola magyarosító ereje határokhoz van kötve, mert a földművelő rácz, oláh, vagy német, utóbb, ha tud is magyarul beszélni, nem bizonyos, hogy hűséges polgára marad hazának. De a ki ezen a magyar földön családi tüzhelyet alkot magának, akit kereset viszonyai ide kötöttek, az magyarrá lesz minden ízében.

Hétről-hétre.

(Debreczen szeptemberben. — Légy a reggelében. — Csokonai-színház.)

Debreczennek feltűnően élénk képe lesz az őszi hónapokban. A kép már itt lebeg szemünk előtt és büszkén gondolunk a jövő eseményekre.

Szeptember elején francia újságíró kollegák jönnek Debreczenbe. Ugyanezen hónap közepén lesz a kamara székházának felavatása s az ország kereskedelmi és iparkamaráinak kongresszusa Debreczenben. Ez az esemény országos dolog, amely nagyon felpezsdíti városunk társadalmi életét, ha nem másért, már azért is, mert Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter is hozzánk jön, hogy megjelenésének erkölcsi súlyával emelje a kamarai kongresszus jelentőségét.

Október elején jön a másik miniszter, Wlassics. Jön pedig néhány száz egyetemi hallgatóval, kik az öt világrész minden tájáról ideseregelve, megnézik a legmagyarabb várost és a Hortobágyot. Gyönyörű kép lesz az, mikor kinézer joghallgatók karonfogva korzónak majd az afrikai filozoftrixekkel.

Wery vell. Nagyon jól van ez így. Debreczennek — sajnos — szüksége van a reklámlámpára. Igaz, hogy ez a reklám költséges lesz, de emeli a hírnevet, a hitelképességet. Mert ez utóbbira bizony nagyhamar szükség lesz megint: a nagy kölcsön nem utópia, de örökkön kísértő rém, mely előbb vagy utóbb, de megszavazást kér.

A Dréher sörcsarnokban az országos vásár alkalmával rengeteg ember vett sör utján házias kurát. A sok vendég közt természetesen akadtak igen érdekes alakok is. Ezek közül legkitűnőbb volt egy komédiás bohóc, aki ezuttal nagy komolyan ült asztalhoz és rendelt:

ruhadarabok is kerültek elős a harc teljességéért a nevet is ráírták; aztán kitört a háboru s a felizgatott kedélyű lányok teljes erejükkel repítették a mozdítható tárgyakat a gyűlölt alak felé: az idea mulatsággá vált, a sok felingerelt lány sziv egyértelműleg büntette azt, aki hűtlen lett a szent szerelemhez s kielégítve a bosszúvágyat, új gondolattól megkapva, temetési szertartást rendezett; ketten vitték a bábót satirikus halotti nézetekkel a kinevezett sirba, a kályha melletti ládához s elhelyezvén benne, fellélegzettek: a bosszu véget ért, az ideál eltemetve.

A sápadt, tört szívi Janka pedig kábult fővel állt a zsbongók közt; tán egy kis diadal-félét érzett, meg hálát; hanem mikor újra összeszedte magát, mikor látta a felöltözött babát, rajta a névvel, a tegnap még imádott névvel, testet öltött fájdalom s az agyongyötört agy hallucinálni kezdett. Őt látta eltemetni, a hűtlen, a még el nem felejtett ideált s a közöny megtört, a fájdalom szabad utat talált: zokogva borult a ládára s a kép oly szomorú lett: ütött-kopott ládán egy édes, fiatal lány sirva, zokogva hívja vissza a letűnt, az édes, a boldog első szerelmet.

A vad lányserg pedig meghatottan nézi a jelenetet: egyfémelyik már könnyez is; hisz lányoknál oly hamar megy az ilyesmi...

— Zóna velő tojással! Barizóna sör!
A kis pikkoló hozta a kívánatos zónákat. A bohóc vigan kezdte enni a velős tojást, de mikor a felénél tartott, hirtelen megállott a lakmározásban. Pokolian furfangos gondolata támadt s sietett is azt végrehajtani.

Legyet fogott. Csak ki kellett nyújtani a kezét s fogoly volt a parányi állat. A bohóc összenyomta a légy fejét, s mikor a kedves állatka szive utolsó dobant, beletette a tojásos eledelbe. Egyet villant a szeme, aztán a szembenlevő tükrökből vészesen haragosra formálta az arcát s szólt a fizetőnek. Ez ugrott. A bohóc kiáltott:

— Ez botrány, hallatlan! Nézze csak ezt a...

Rámutatott a légyre, melynek pompásan feltűnő helyzetet adott a zóna leve. A fizető-pinczér lenyomta hangját s kérte a bohócot, hogy hallgasson az istenért, kap másik zónát. A felelet az volt, hogy a sör hanzlis, érzi, hogy rosszul lesz tőle. Kapott új sört, új reggelit s mikor mindezt elfogyasztotta, bizalmasan megsugta a fizetőnek, hogy pénze nincs, ellenben hajlandó díjmentesen csepüt rágni, míg a többi vendégek pörköltöt rágnak.

A komédiás villámgyorsan repült ki az ajtón.

A debreczeni színház nem lesz Csokonai-színház. Hogy miért nem, azt a városatyák vaskalaposai mondhatnák meg csak.

Csokonai nagy ember volt. Debreczeni volt. Színműveket írt és fordított. Nevét ismeri az ország s hódolattal tekint rá azért, amiért a közgyűlés lehurrogta emlékének megörökítését: bohém voltáért.

Nagy isten, hát a kollégiumi diák csinálalkodása, magyarszeretete olyan nagy vétek volt, hogy ma, csaknem száz év múltán is alig lehet feledni? — Az erkölcsi diadal e dologban Makó direktoré és azon városatyáké, kik a Csokonai-színház mellett szóltak.

Pont.

Debreczen prostitucziója.

Debreczen, aug. 15.

Hogy az erkölcsös Budapest feje fölött megkondultak a becsületet követelő vészharangok, aktuális lesz Debreczen morális életével is foglalkoznunk. Tesszük ezt több okból, melyekről alább szólunk.

Mikor a pesti kis lányok esete országos felháborodást kelte nyilvánvalóvá lett, Debreczenben és a közelvidéken is kutattak és találtak sok praecedenset. Hadházon két, Debreczenben három ilyen eset kért, de nem nyert jogos megtorlást. A debreczeni rendőség csak úgy behunyta szeméit, mint tette azt a fővárosi.

Ezek hát megtörténtek, visszavonhatatlanul az orvoslás reménye nélkül. Sokkal aggasztóbb azonban annál az a szégyenletes állapot, mely Debreczen esti életét jellemzi. Minden tisztességes ember vére föllázad azon erkölcstelenségek láttára, melyek szabadon dülnek esténkint városunkban. A csapó-utczai és más zugkávéházak kasszirfrajláival valóssággal megrohanják este 6 és 8 órák között a korzót. Erősen dekolletált öltözetben, szemérmetlen viselkedéssel, bárczások módján indulnak sétának nevezett üzleti körutjukra. Oldalpillantások szölongatások, szóval a kuruczok összes fogásai szabadon folynak. A megengedett prostituczió minden eszközét harcza viszik ezek a hölgyek, akik valóssággal megmételtyezik az esti korzót.

Egészen à la Budapest! A hölgyek csak eleinte mennek egyedül, hamarosan akad kísérlőjük és aztán kezdődik az élet lámpagyújtásig. Előbujnak később, úgy hét óra körül az egyszerűbb üzleti lányok, akik irigykedve nézegetik a kasszirhölgyeket. Ezen irigységüket botrányos, feltűnést kelteni akaró és tudó viselkedésbe fojtják. Ily módon rendszerint sikerül nekik is lovagokat keríteni. Szóval hét óra után gyönyörűen el van

rendezve a prostituáltak gárdája, nincs harmincz lépésnyi távolság, melyen ily hölgyet ne lehetne találni. Rendben van minden s jöhet a korzó, a tisztességes elemek esti találkozásai!

Ez a kép. A tisztességes ember megundorodik, felesége elrémül s leánya nem jöhet ki a korzóra, mert azt lefoglalták előtte a frajlak.

Szörnyen botrányos állapotok ezek. A rendőség jól látja mindezt, s nem egyizben kell hallania is a megütközés szavait. És mégis alszik. Hogy mi lehet ennek az oka, azt nem tudjuk. De hogy az orvoslásnak, az erélyes, szigorú intézkedéseknek legfőbb ideje itt van, azt hangoztatjuk. Türelmetlen állapotokon kell segíteni, a rendőségnek első feladata pedig éppen ez.

Ajánljuk e néhány sort Végh Gyula főkapitány figyelmébe. Ő buzgó, erélyes ember, aki szenvedélyvel írta a gazt, a gyomot. Segítsen ez állapotokon. A mi szavunk a tisztességes Debreczené, amely végre is eléje helyezendő a prostituczió szálnalmas és mégis vakmerő alakjainak.

Színház és irodalom.

* Debreczeni szerzők a fővárosi színpadon. Az Uránia budapesti műszínház e hó 16-án nyit kaput. Ez est megnyitó előadása „A délibábok hazájából” című látványosság lesz, melynek szerzői debreczeni emberek. A műszövegét ugyanis Lovász János, a hortobágyi zsáner képek jeles elbeszélője írta. A 200 vetített kép pedig Haranghy György, debreczeni amatőr-fényképész felvételei alapján készült. A darabhoz Dóczy József, az országos nevű jeles dalköltő irt gyönyörű dalokat.

* Dóczy József dalai. A magyar dal egyik legtehetségesebb mestere Dóczy József, szépséges szép nótái közül harminczat a Csokonai-kör támogatása mellett ad ki az őszszel. Harmincz nóta egy bokrétaban! Magyar szívből fakadt, magyar lélekhez szól valamennyi. A magyar zeneirodalom jelentős mozzanata lesz e dalos-füzet megjelenése s nem mondunk sokat, ha országos eseménynek jelezük. A dalokat a rokonszenves szerző tegnap egy kis társaságnak bemutatta. Valamennyit P. Nagy Zoltán, a jeles zenetanár írta át zongorára. Mind a harmincz értékes produktuma a magyar szellemnek. Nem egy, mint például: A korcsmából boros fővel, Peng, peng, peng, Elveszett a fakó lovam, Szabad a huszárnak, Debreczen Nagyerdőben, hamarosan országgszerte el fog terjedni. két helyen szavaznak. A várost, a vasuti indó-Bájos, poétikus, magyaros zamatú valamennyi. A háztól kiinduló kétfelé választó Hunyadi-, Piacz- s Csokonai-kör nagyon jó szolgálatot tett a magyar zeneirodalomnak, a mikor e nóták kinyomatását az ettől keletre eső városrész választói zöld lehetővé tette. Elterjeszti ez szerte az országban a mi városunk s a kiváló szerző dicsőségét, a ki 33. szám alatt levő ev. ref. felsőbb leányiskola híhetőleg még nagyon sok szépséges szép dallal fogja megajándékozni a magyar közönséget.

* Vidékiek beköltözése Debreczenbe. Zoltai Lajos, ez a nagybugzóságu történetíró, akinek tudásánál csak közismert szerénysége nagyobb. Vidékiek beköltözése Debreczenbe 1564 1640. között czimrel, történelmi becsű füzetet adott ki. Az érdekes munkát a városi könyvnyomda árulja, megszerezhető 50 fillérért. Ajánljuk a közönségnek e Debreczen multjából való új munkát, a mely értékes történelmi forrásmunka.

HÍREK.

Dal az ívrakó leányról.

Az ívrakó leány románczát
El is feledték már talán,
Egykor pedig, hajh, mindenütt csak
Erről beszéltek általában.
Annyit beszéltek, hogy a lányka
És híre közt nem volt arány,
Hisz im a románcz középpontja
Ki volt? — Egy ívrakó leány.

Eléhozom a bus homályból
Ma újra s írok róla dalt,
Dalt, mely a nép közt másodpercig,
Egy szivben ám örökre tart.
Egy kis leányról szól az ének,
Kis rózsabimbó, halavány,
Ugy-e, önök is ráismernek:
A régi ívrakó leány.

Egy éjszakán mellette ültem,
Az ívet szedte s rakta ott,
És én beszéltem néki mindent,
Mít szivem ajkamra adott.
Hogy égő szivem lánggra lobban,
Meglátva őt, mint hajdanán:
És hallgatott, és elpirult a
Mosolygó ívrakó leány.

Sokáig ültem s nézegettem

A géphez nyúló kezeit,
És mondtam néki: Ha magának
Ily gépje volna, mint ez itt?
Erős, finom gép, nem túrékeny,
Belőle megélhetne ám!
És hallgatott és elpirult a
Mérőngő ívrakó leány.

Beszéltünk oszt' erről a gépről
Sokáig vigan s boldogan,
S nem néztük, az a cauf idő hogy
Mily gyorsan s ész nélkül rohan?
A gép, a gép! Most még egész jó,
De jaj, mi elrontjuk talán...
És igenlőleg rázta fejét
A szép kis ívrakó leány.

Sol

— A király születésnapja. A király születésnapjának évfordulóját, mint minden évben, úgy az idén is hálaadó istentiszteleteken ünnepli meg Debreczen közönsége. Komlóssy Arthur főjegyző, polgármester-helyettes már kibocsátotta a hivatalok vezéreire intézett meghívóját. A meghívó így szól: Ő császári és apostoli királyi Felsőlegényi- és Ferenccs-koronás királyunk legmagasabb születésének folyó 1902. évi aug. hó 18-dikán eső évforduló napján a reformátusok nagytemplomában reggeli 8, a római katolikus templomban reggeli 9 és az izraeliták imaházán (Deák Ferenccs-utca) d. e. 10 órakor tartandó hálaadó istentiszteletekre van szerencsém T. czimet meghívni. Gyülekezése a városháza nagytermében háromnegyed 8 órakor Debreczen, 1902 augusztus 12. Komlóssy Arthur, főjegyző, polgármester-helyettes.

— A nagy kölcsön és a belügyminiszter. A harmadfélmilliósi városi nagy kölcsön ügye nem egy viharos városi közgyűlésen foglalkoztatta már a városatyákat. Erős kritikát mondott e miatt a tanács működése felett a belügyminiszter is. A belügyminiszter különben határozott formában jelentette ki azon óhaját, hogy a nagy kölcsön hovaforrásáról szeretne határozott és biztos tudomást nyerni, épen ezért utasította a tanácsot, hogy az idevonatkozó összes iratokat terjessze fel hozzá. A városi levéltárban a belügyminiszteri megbízás folytán most rendezik az óriási halmaz iratcsomót, a melyet felküldenek a miniszteri revidálás végett.

— Előléptetés. Az igazságügyminiszter dr. Udényi Nándor, debreczeni törvényszéki aljegyzőt ugyane törvényszékhez jegyzővé nevezte ki.

— A debreczeni lelkészválasztáshoz. A b. e. Némethy Lajos elhunytá folytán megüresedett debreczeni egyik lelképásztori állás választás útján lovam, Szabad a huszárnak, Debreczen Nagyerdőben, hamarosan országgszerte el fog terjedni. két helyen szavaznak. A várost, a vasuti indó-Bájos, poétikus, magyaros zamatú valamennyi. A háztól kiinduló kétfelé választó Hunyadi-, Piacz- s Csokonai-kör nagyon jó szolgálatot tett a magyar zeneirodalomnak, a mikor e nóták kinyomatását az ettől keletre eső városrész választói zöld lehetővé tette. Elterjeszti ez szerte az országban a mi városunk s a kiváló szerző dicsőségét, a ki 33. szám alatt levő ev. ref. felsőbb leányiskola híhetőleg még nagyon sok szépséges szép dallal fogja megajándékozni a magyar közönséget.

— Kossuth-ünnep Debreczenben. Debreczen magasztos ünnepet rendez Kossuth százéves születésnapján. Örömtűzek gyulnak a város határában, impozáns népiünnepély, táncszertély lesz; kivilágítják és fellobogozzák a várost. A munkaszünet általános lesz, a kereskedők bezárják e napra üzleteiket. A Kossuth-szoboralap javára a város tiz éven át 10,000—10,000 koronát deponál. Nagy, nagy lelkesedéssel kell megünnepelni e napot, olyan fényvel és melegséggel, amely a nagy Kossuthot egyedül illeti meg a nagy magyarok között.

— Kossuth serleg. A debreczeni független-kör elhatározta, hogy Kossuth Lajos születésnapjának 100-ik évfordulója emlékére ezüst serleget készített s a melyből a hazafias ünnepeken áldomást fognak inni az e czélra felkért ünnepi szónokok. Az ezüst serleg mintáját már el is készítette Tóth András helybeli szobrász s Hirmann fővárosi műérczöntő még szeptember hó 15-ig ezüstbe is fogja önteni.

— Jégváros. Talán egy évben sem volt úgy megszorulva Debreczen jég tekintetében, mint az idén. A jéngye tél miatt nem lehetett a jégvermeket megtölteni s ami jeget a jéggyár termel, abból nem igen kaphat a közönség, mert elsősorban a mészárosok, aztán meg a vendéglősök használják fel saját szükségletükre. E miatt a közönség körében sok panasz hangzik fel. A városi tanács méltányolja a panaszt s gondoskodni fog, hogy az arra vágyó közönség is kaphasson jeget.

— Tilos a sertésbevitel. A sertésvesznek Ausztriában való behurcolása miatt több területről tilos a sertésbevitel az osztrákköldre. E tilos terület közé tartozik Hajdúvármegye is, melynek egyes járásából a folytonosan fel-fellépő sertésvesz miatt tilos a bevitel.

— A város zenedei ösztöndíjai. Debreczen város a zenedének egyik legbuzgóbb és legbőke-zübb patrónusa. Az évi subvención kívül négy nagyobb alapítvánnyal támogatja Debreczen e szép irányu műintézetet. A négy alapítványi hely a mult iskolai év végével megüresedett, a zenede pályázatot hirdetett valamennyire. Pályázók szép számmal akadtak s miután az ajánlás joga a várost illeti, a zenede áttette a kérvényeket a tanácshoz. A városi tanács a napokban tartott ülésén a következő növendékeket ajánlotta az egyes alapítványi helyekre: A király által tett 600 koronás alapítványra Nagy Erzsikét, Nagy Károlyné Matolcsy Ida óvónő leányát. Debreczen sz. kir. város 600 koronás alapítványára Szücs Margitot, Szücs János pénzügyi tisztviselő leányát. Debreczen 400 koronás alapítványára Grünwald Alicet, Grünwald József kamarai segédtitkár leányát. Az Erzsébet királyné 200 koronás alapítványára Orosz Erzsikét, özvegy Orosz I.-né leányát. A növendékek az alapítványokat 1902 szeptember 1-től kezdve élvezik.

— A református népiskolák statisztikája. Kiss Albert iskolaszéki elnök tegnap nyomtatta ki részletes jelentését a debreczeni ev. ref. egyház által fentartott népiskoláknak az 1901—1902-ik iskolai évi állapotáról. E jelentés adatai szerint 6043 református iskolaköteles közül elhalt 99, fiu volt 3011, leány 2933. A fiuk közül 2889 az egyház által fentartott 24 tanteremben, 334 a kollégiumi tanteremben, a többiek más nyolcz intézetben voltak elhelyezve. A leányok közül 1938 az egyház 26 tantermében, 103 a felsőbb leányiskolában, a többiek nyolcz más, részben tanyai iskolákban voltak elhelyezve. A református népiskolákba 35 más vallásu tanuló járt. Iskolába nem járt a 6—12 éves fiuk közül 301, ugyanily kora leányok közül 550, a 12—15 éves fiuk közül 85 és 229 leány, összesen tehát ezerszázhatvanöt tanköteles gyermek nem járt iskolába. Ez szomorú statisztika Ezt és más bajokat így okolja meg Kiss A'bert, hogy a tankötelesek elhelyezésére a mult iskolai év kezdetén sem megfelelő számú, sem kellő minőségű tanterem, sem a megkívántató tanerök rendelkezésére nem állottak. A régi gazdasági iskolákban a tanítási eredményt a következő osztályzat tünteti fel: kitünő 28, jeles 12, jó 3, elegendő 6. Az évvégi vizsgákon Kovács Zsigmond, Diosfi József és Kiss Albert elnökölték. A jelentés így végződik: Nagytiszteletű s Tekintetes Iskolaszék! E jelentésben általam fel-tárt adatok bizonyítják, hogy az ev. ref. elemi iskolák építése és fejlesztése ügyében kiküldött vegyes bizottságnak a 494—1901-ik P. számú végzéssel elfogadott munkálata s azon munkálata alapján készült emlékiratban foglalt javaslatoknak megvalósítása népoktatási ügyünk fejlődésének veszélyeztetése nélkül nem használható.

— Az adózó vármegye. Az elmúlt július hóban Hajdúvármegye területén egyenes adóban befizettetett 62,077 korona 25 fillér, hadmentességi adóban 388 korona 62 fillér, bélyeg jövedelemben Debreczen város fogyasztását is beleértve 28,315 korona 25 fillér, jogilletékben 20,976 korona 33 fillér, dohányjövédékben 139,763 korona 78 fillér, fogyasztási és italadókban 10,796 korona 88 fillér. Általában a mult év júliusához arányitva tetemesen több adó folyt be az idén, mint máskor.

— Eljegyzés. Görög Zsófi kisasszonyt, Görög József máv. üzletvezetősi föllelőrig igen szép és szellemes leányát a héten jegyezte el Trón Lajos perbenyiki állomásfőnök, aki nemrég debreczeni hivatalnok volt.

— Roosevelt elnök csikóruhája. Az a hortobágyi csikós öltözet, melyet a Nemzeti Szövetség Amerikába visz ajándékba a köztársasági elnöknek, már elkészült és Zádor Lajos kirakatában látható. A kosztüm legszebb darabja a cifrán kivarrt szür, mely tarkaságával, sujtásaival tipikus hortobágyi öltözet. A szür mellett ott látható a kurta lajbi, a feltollazott pörge kalap, a csipős végű, faragott nyelű karikás, lobogószájú kék ing és egy teljes lószerszám. A gyönyörű alkalmatosságot tegnap igen sokan nézegették a kirakatban.

— Visszalopta az eladott lovat. Ilyenre is csak cigány vetemedik. Czigány adta, visszavette, mondja a példaszó, de Rostás János nem visszavette, hanem visszalopta azt a lovat, melyet Kerekes Sándor konyári lakosnak adott el a nagyvásárbán. Az eladást követő éjjel ugyanis Rostás és Ajtai Kálmán behatoltak a Kerekes istállójába s onnan ellopták az aznap eladott lovat. A tolvaj cigányokat letartóztatta a csendőrség és bekísérte az ügyészség fogházába, hol rögtön hűvösre rakták a jeles firmákat.

— A pékek vasárnapja. Érdekes és fontos leirat érkezett tegnap Debreczen város tanácsához a vidéki sütőipari munkáknak vasárnap munkaszünetéről. A kereskedelemügyi miniszter értesíti e leiratával az összes törvényhatóságokat, hogy — figyelembe véve az ország szociális és közérdekét a sütőipari munkások számára minden hónapban egy teljes és minden két hétben egy fél vasárnapot munkaszünetnek rendel.

— Wohlgeboren Herrn „Arany Bika“. Csak a mult héten járta be az ország valamennyi lapját egy csodabogár, amin valami jámbor német együgyűsége miatt nevetett a magyar. Ennek az esetnek, sajnos, sok a pendantja. A napokban például ilyen című szállást-rendelő levél érkezett Debreczenbe egy cseh vigéctől: Seiner Wohlgeborenen Herrn „Arany Bika“, in Debreczen. Ha a címzőség ily rohamosan fog hódítani az állatvilágban, legközelebb ilyen címzésű levelek érkeznek Debreczenbe: Gnädige Herr „Fehér ló“, vagy: Sehr geehrte „Vörös ökör“ stb. Szegény német!

— Munkások véres harcza. A Csapó- és Diószegi-utczák sarkán véres verekedés folyt le tegnap délután. Két munkás, Szabó József és Mihály valami családi dolgon összeveszttek. A pert aztán ütlekekkel intézték el, még pedig olyformán, hogy két Szabó felesége is beleavatkozott a harciba. A vérbe borult munkások küzdelmének a rendőrség vetett véget, a hol különben az utczai harcnak folytatása lesz.

— Teljes éjjeli távirda szolgálat Debreczenben. A nagyváradai posta- és távirda igazgatóság nagy fontosságú rendeletet adott ki a debreczeni posta- és távirda hivatalnak. A város fejlődő igényeit tekintetbe véve, elrendelte, hogy tegnap-tól kezdve állandó távirda szolgálat legyen Debreczenben. Ez ideig ugyanis éjjeli 12 órakor lezárták a távirda szolgálatot. Ma már azonban a nap és éj bármely órájában felvesz a távirda hivatal küldeményeket. A postaigazgatóság rendelkezése különösen a hírlapok szerkesztősegeinek és az üzleti világnak, biztosít nagy előnyöket. Megjegyzendő, hogy a táviró szolgálat éjjel 12 óráig a Piacz-utczai postán, tizenkét óra után a vasuti állomás postaépületében történik. A táviratkihordók pedig az éj folyamán bárholnan érkező táviratokat kézbesítik.

— A jászladányi csalók. Dobi István balmazújvárosi gazdálkodó furfangos csalárnak lett áldozata. Egy rossz gebével 400 koronát csaltak ki a hiszékeny embertől, a ki aztán a rendőrség oltalmát vette igénybe a csalók ellen. A rendőrség megállapította, hogy a csalást Farkas Ferenc, Farkas József, ifju Rafael Lajos, Lázár István, Fodor Farkas követték el. A hét jászladányi lókött már a debreczeni vásár előtt szövetséget kötött, hogy egyesült erővel kizsebelik a hiszékenyebb gazdákat. És tervüket oly ügyesen hajtották végre, hogy nemcsak Dobi Istvánt, de Papp György hajdu-dorogi lakost is becsapták, ugyanazon módon csaltak ki attól is négyszáz koronát. A jászladányi csendőrség segítségével, mind a hét csalót letartóztatták és tegnap Debreczenbe hozták. Végh Gyula h.-főkapitány hallgatta ki őket. Természetes, hogy valamennyi tagad, de a vizsgálat súlyos természetű bizonyítékokat hozott napfényre ellenük. Ha Végh Gyula befejezi a vizsgálatot — az iratok a csalókkal együtt a királyi ügyészséghez kerülnek.

— Pályázat. A „Magyar Hirlap“ méltó módon akarja megünnepelni Kossuth Lajosnak százados születési évfordulóját, amely a jövő hónap 19-én következik reánk. Ugy érezzük, hogy a nemzeti újságírásnak mindenkinél több kötelessége van legáltalánosabb Utóérőjével, legfőbbkötelesség Mintájával szemben és pietásunknak teljes fényében állandóan kell lobognia emléke körül, minden alkalom és jelentős évforduló nélkül is. Mégis, a jövő hónap, amely őt a még ma is megérthetetlen az időben megméri és megjelzi a napot, amely előtt száz esztendővel Kossuth lett: különösen alkalmas arra, hogy a nagyszerűen plasztikus alakot a magyar lélekben hiven és maradtandó, a legegyszerűbb, de leghatározottabb körvonalakkal adjuk vissza. Sem romantikára, sem pártimádatra nincs szükség, az ellenséges indulatoktól, a gyűlöletteljes megítéléstől nem kell többé félteni, az irodalom ma már képes lehet arra, hogy a nagyszerű fejet a történelemben határozottan és biztosan bele írja. — Ebben bizakodva határozta el a Magyar Hirlap, hogy megírta Kossuth Lajos rövidre fogott jellemrajzát, azt ami benne jelentős, mindenké föltt kivélő, elévülhetetlen. Tehát alakjának bü, de monumentális belső rajzát akarjuk birni, egy olyan irodalmi tanulmányt, mely kevés szóval, nem sok vonallal, biztosan, igazságosan és szépen mindent elmond. Egy ilyen abszolút becsü essayvel, amelyet az évforduló napján adunk közre, akarjuk mi méltó módon megünnepelni a magyar újságírásnak első hősét. — A dolgozatért pedig egyenesen a magyar olvasóhoz, lapunk előfizetőihez fordulunk, mert tudván tudjuk, hogy e tárgyban maga az irodalom nem tudósán nálunk és mert az a hitünk, hogy az olvasók ismeretlen nagy tömegében kell lenni ismeretlen friss erőknak, akik e feladatra nygyszólván rászülettek, azonfelül módjuk van arra az elmélyedésre, amelyet a felséges téma megkövetel. — A legjobb munkák megjutalmazására ezer korona díszleletdíjat tűzünk ki, amelyet az irodalom és parlament hozzáértő tagjaiból alakuló bizottság okvele-nül kiad. — Kérjük a rátermett olvasó buzgóságát és lelkesedését és már a munka megkezdése előtt fogadják előfizetőink hálánkat és azt a reményeségünket, hogy az ő körükből támad az, aki Kossuth Lajos

tökéletes irodalmi arczképét legelsőnek megalkotja! — A pályázat feltételei: 1. Kivánunk Kossuth Lajosról jellemrajzot, tehát nem életrajzi adatoknak összefűzését, vagy egyoldalú költői rapsodiát, hanem olyan munkát, amely őt élete legfeltűnőbb és legjellemzősebb fordulataiban ismerteti és méltatja. A jellemrajz fő feltétele a hűség és egyszerűség. — 2. A dolgozat terjedelme száz nyomtatott sornál több ne legyen. — 3. Pályázhat a Magyar Hirlap minden előfizetője. — 4. A legjobb munka díja: ötszáz korona. Az ezután következő legjobb jutalma: háromszáz korona. A harmadik helyen kitüntetett dolgozat kétszáz koronával díjaztatik. — 5. Ha ezeken kívül még érdemes munkákra talál a zsüri: azokat a szokásos tiszteletdíjjal részesítjük. Valamennyi jutalmazott munka a „Magyar Hirlap“ tulajdona és közlésüket szeptember 19-én kezdjük meg. — 6. Kérjük, hogy a pályázatókat tisztán írják le és a szerző nevét és pontos lakozimat rejtő jelígs levél kíséretében küldjék be a Magyar Hirlaphoz, legkésőbbben a jövő szeptember hó tizenötödikéig. A bíráló bizottság — melynek névsorát rövidesen közreadjuk — szeptember hónap tizennyolczadikán dönt és döntését szeptember hónap tizenkilencedikén adjuk hírül. **A Magyar Hirlap.**

CSARNOK.

SOK A JÓBÓL.

Egy debreczeni kereskedő éppen fel akart utazni Pestre valami sürgős üzleti ügyben, de az orvos figyelmeztette, hogy jó lesz, ha vár néhány órát még. Akkor mindjárt első kézből megláthatja az ujszülött trónörökösöt. No mert abban már jó előre megállapodtak, hogy fiu lesz okvetlenül.

Valóban két óra mulva be is következett az örvendetes esemény, bárha csalódást hozott a golya: leány lett fiu helyett. A férj bosszusan gondolta, hogy így hát neki itt nincs többé keresni valója és rögtön elutazott Pestre.

Pedig csalódott, ha azt hitte, hogy befejezett eseményeket hagyott hátra. A felesége ugyanis meggondolta a dolgot és egy óra mulva újra világra szült egy leánykát. Nosza postára szalasztották a szobaleányt a távirattal:

„Gyere haza. Még egy leány született!“

Igen ám, de a szobaleány utközben találkozott a káplárjával, aki harmincznap kaszárnyafogság után most jött ki először az utcára. A viszontlátás örömei oly nagyok és főként oly tartósok voltak, hogy a szobaleány a zsebében felejtette szépen a táviratot.

No, de szerencsére nem is volt rá szükség. A férj ugyanis Pesten türelmetlenkedni kezdett a felesége állapota miatt és mihelyt elvégezte üzleti ügyeit az napra, visszautazott Debreczenbe. Gondolta, hogy majd holnap feljöhet újra.

Persze, alig lépett be a kapun, nyomban értesült az újságról:

— A naccsága két leányt szült!

A férj örült, már ahogy ilyen körülmények között örvideni szokott az ember és felsóhajtott:

— Ezért bizony Pesten is maradhatam volna!

Vissza is utazott még az éjjel és másnap reggel még nagyobb buzgalommal látott üzleteihez, mert hiába, most már két leányuk kell odahaza a hozomány.

...Ezenközben a szobaleány kijózanodott némileg a viszontlátás mámoros örömeiből. Eszébe jutott a távirat, amit nem adott föl tegnap. Ijedten kapott a zsebéhez: „szerencsére“ ott volt még a czédula. Hamar postára szaladt és földalta a táviratot Pestre:

— Gyere haza! Még egy leány született!

A férj a szállodában kapta meg a táviratot Éppen ebédelt szegény, de egyszerre megakadt a torkán a falat, amikor elolvasta. Elsápadva hörögte:

— Hát már sohsem lesz vége?

Sötét kedélyvel utazott haza és mogorván kérdezte:

— Hol van az a harmadik?

— A harmadik? Talán majd egy év mulva... De az fiu lesz bizonyosan...

Napról-napra mludnkább
jótéteménynek
és szükségletnek bizonyul
minden családban a

**Kathreiner-féle =
Kneipp-maláta kávé**
használata.

Gondos háziasszony ne késlekedjék tovább ezt a jóízű és egészséges kávé italt bevezetni.

Tisztább pótkávé nem létezik, és nincsen jobb pótlás a babkávé helyébe, a hol ez orvosilag eltiltatott.

Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé csakis a „Kneipp páter“ védjegyű eredeti csomagokban valódi. Nyitva mérlegelt, vagy másképen csomagolt maláta kávé soha sem

Kathreiner.

Nagyerdei fürdő- és vízgyógytelep

Vízgyógyintézet.
Telefon sz. 50.

DEBRECZENBEN.

Gyógy-, kád- és
gőzfürdők

A fürdő és gyógytelep fekvése, berendezése.

Debreczen szab. kir. város óriási kiterjedésű, évszázados tölgy- és fenyőerdejében, közvetlen a város alatt egy rendezett, sétautakkal és pihenő padokkal ellátott park közepén fekszik a fürdő és vízgyógytelep.

A városból árnyas sétautak, gondozott kocsut és a helyi vasutal 10 perc alatt érhető el.

Az erdő talaj- és levegő viszonyai kitünők, amennyiben az évszázados fák minden portól és szélről védik e telepet, úgy, hogy a park klimatikus értékkel bír.

A telepen vannak egész évben tartott: **specialis ásványfürdők; kád-, gőz-, zuhanyfürdők és egy modern berendezésű hidegvízgyógyintézet.**

Ásvány gyógyfürdők.

A fürdőtelep vize kiapadhatatlan forrású és úgynevezett **puha, lágy** vizek közé tartozik Igen mélyről eredvén, rendkívül vastag homok és kavics rétegen szűrődik keresztül, s így **kristály tiszta. Mindazon anyagokat, melyek a vizet érdessé, keménynyé s így a hajzatra, bőrre kellemetlenné, sőt ártalmassá teszik, nem tartalmazza.** Sok éves tapasztalat mutatja, hogy fürdés után a bőr puha, sima marad, a hajzat nem csomósodik össze, a bőrön kiütés nem keletkezik.

Ezen tapasztalati eredmény, valamint azon körülmény, hogy ily nagy alföldi város és nagy vidékének lakossága rendkívül érezhetően nélkülözte mindama gyógyfürdő hatányokat, melyek csak igen sok költséggel és a messze idegenben voltak fellelhetők: indították a fürdőbérletet arra, hogy Debreczenben a **gyógyfürdőkét meghonosítsák.** Így készülnek kettős berendezésű porcellán és beton kádakban a következő gyógyfürdők:

1. **Mór-vasláp-fürdők;** kettős kádban, nyugágygyal, ára 1 frt 50 kr, (tiz jegy ára 12 frt).

A **mórfürdők hatása:** izgatólag és felelevenítőleg hat a borszervek, valamint a környi idegek és edényhálózatok akadályozott működésénél; egyes bőr- és testrészek kisebb mozgékonyaság és alább szállott érzékenységnél; általános és helybeli érzékeny-telenségnél. Az anyagforgalmat javítja és a felszívódást előmozdítja a bőr és a hozzá közel fekvő részek idült izzadmányainál, mirigydaganatoknál, különösen az ivarszervek és környezetének idült megbetegedéseivel; hószám rendtelenségeknél, méhbelhártyalob, méhlob, petefészkek, méh helyzetváltozásoknál, a méh melletti és körülötte izzadmányoknál.

Izgató hatásánál fogva igen jótékonyan hat a vérösszetétel és vércépzés rendelkezésénél, mint sápkór, vérszegénységnél és ennek következményeinél; görvélykórnaál s a legtöbb női terméketlenségnél

A mórfürdők anyaga mindig **valódi Franzensbadi mór vasláp,** melyből a fürdők mindig **orvosi utasítás és szigorú ellenőrzés és felügyelet** mellett készíttetnek.

2. **Vas-Jód-fenyő fürdők,** ára 1 frt.

A **vasfürdők** gyógyhatása főbb vonásokban megegyezik a mórfürdőkével, de kiválóan alkalmas sápadt, vérszegény gyermekeknek; ha ezek gyengén fejlettek, vagy öröklött vérbajjal terhettek, úgy a **jódfürdők** hatása kitünő, mely fürdők e mellett jól hatnak a bőr különféle megbetegedéseivel, öröklött és szerzett vérbántalmaknál.

A **fenyőfürdők** valódi tátrai-fenyőből készülnek; gyógyhatásuk a kifejlődő illatos gőzök beszívódásában rejlik s mint ilyen, a tüdő és légsó hurutos megbetegedéseivel kiválóan jól hatnak. — A jódfürdők darkau és halli jódsóból készülnek.

3. **A sósfürdők** izgatólag hatnak a bőr és véredények renyhe működésénél és felszívólag a bőr és mirigyek idült duzzanatánál, lobjánál. Így kiválóan alkalmasak bőrbajoknál, a bőr érzéketlenségénél, a női ivarszervek és függelékeinek izzadmányánál, lobjánál. — Egy sósfürdő ára 80 kr.

4. **Kénes-izsáp hévfürdők.** E fürdők csoda hatását mindenki ismeri. Köszvény, csusz, rheuma, ideghülekésnél, izületi lobbok és izzadmányoknál hatásuk valóban a

csodával hatásos. Az iszap fürdőkhöz **Pöstyéni és Kovásznai „pokolsár“** iszap használtatik; ha a betegség néme úgy kívánja, úgy pokrőczolás, bepakolás is alkalmaztatik, a mi az izzadmányok kiválását nagyban elősegíti és így **fogyó kurának** is kiválóan alkalmas.

Egy iszap hévfürdő ára 1 frt. bepakolásért külön 15 kr fizetendő.

Gyógyfürdő-jegyek csak a fürdő pénztárnál kaphatók

Kád- és gőzfürdő.

A gőzfürdő egész éven át nyitva, naponta reggeli 5 órától, esti 8 óráig. Tartalmaz 50 öltözőt, egy nagy öltöző termet, egy pihenővel; meleg és hideg medenczék, zuhanytermet a legkülönbébb zuhanyokkal; egy masszírozó helyiséggel és tágas gőzkamarával.

A kádfürdő helyiségben fehér porcellán és beton kádak, mindenütt hideg és meleg vízzel és hideg zuhanyval ellátva. Mindenütt modern, tiszta és kényelmes. Árai egyformák, feltűnően jutányo-ak, olcsó bérletrendszer; jegyek már a helyi vasut kalauzainál kaphatók, melyek egyszersmind menet és térít jegyek is

A gőzfürdő nyitva áll **nőknek:** hétfőn, szerdán és pénteken, **férflaknak:** vasárnap, kedd, csütörtök és szombaton.

Vízgyógyintézet.

A modern orvostudomány két irányban küzd az emberi szervezetet megtámadó betegségek ellen; egyfelől erősíti a szervezetet, hogy a betegségre való hajlamosságot csökkentse, másfelől a már fellépett betegséggel szemben az illető egyén szervezetének ellenálló képességét igyekszik növelni és a bajt gyógyítani.

E két irány elérésére kiválóan alkalmas egy okszerűen véghezvitt **vízgyógymód.** Ennek egyes eljárásait (u. m.: félfürdők, leöntések, lepedőledőrszölések, izzasztó szekrény, fej, törzs, lábzuhanok, váltakozó hideg és meleg zuhanok, nedves és száraz begöngyölések, ülőfürdők, skótzuhanyok, Kneip- és Winternitz-féle fürdő gyógy módok, kapcsolatosan massage és villanyozással) a következő megbetegedéseknél használhatjuk jó sikerrel:

Tüdőmegbetegedésekre való hajlamnál és kezdődő tüdővésznel

Általános táplálkozási zavaroknál: vérszegénység, sápkór, scrophulosis, czukorbetegség, régi izom s izületcsuznál (rheuma.)

Az idegrendszer betegségeivel: agyvértódlás, nagyfoku idegség (neurasthenia), hűdések, gerincvelősravadás (tabes, zsábák, ideges asthma, Vitustáncz hysteria, melancholia stb.

Az emésztő szervek és mirigyek betegségeivel: a gyomor, máj, epe bélbántalmak; eranyér.

A vizeleti és nemi szervek bántalmainál: hólyaghurut és hűdés, gyengült uemi erő (impotentia), nőknél izzadmányok, vetelésre való hajlam stb.

Lázás betegségek utáni elgyengülésnél stb stb

A nagyerdei vízgyógyintézetben úgy a férfi, mint a női osztályon elsőrendű, gyakorlott személyzet van alkalmazásban; **állandó orvosi felügyelet** mellett végeztetnek úgy az orvosok, mint az intézet orvosának rendelései.

Az intézet fel van szerelve a modern vízgyógytudomány legújabb eszközeivel; tágas öltözők, a vízteremben kényelmes kádak, száraz és nedves gőzszekrény, központi zuhanyrendszer temperált vízre (legújabb); külön masszírozó és pakkoló helyiség.

Mint intézeti orvos **Dr. Altman Béla,** rendel d. e 7-8-ig és 10-11-ig, d. u. 5-6-ig.

A vízgyógyintézet férflaknak nyitva d. e. 1/2 6-1/2 9-ig és d. u. 5-8-ig.
nőknek „ d. e. 1/2 9-12 ig és d. u. 1/2 2-5 ig.

A vízgyógy használatának ára: Egy heti összgyógymód 6 frt. Egyes részvételi jegy ára 65 kr.

Minden egyéb felvilágosítással szívesen szolgálunk: **Dr. Balkányi Ede** városi ker. t orvos, lakik Csapó-u. 4. sz. a, mint fürdőbérlet és **Dr. Altman Béla** intézeti orvos és fürdőbérlet úgy az intézetben, mint lakásán Piacz-u 46. sz. a.

Magy. kir. állami méntelep parancsnoksága Debreczen.

376 szám.

szv.

Árlejtési hirdetmény.

A debreczeni magy. kir. állami méntelep eperjesi, debreczeni, turia-remetei, rimaszombati, szatmár-németi és jászberényi osztályainál elhelyezett katonai legénység és ménálomány részére 1902 november hó 1-től 1903 október hó végéig szükségrendő takarmány és egyéb cikkek biztosítása tárgyában 1902 augusztus hó 25-én délelőtt 10 órakor írásbeli zárt ajánlatok tárgyalása fog alulírott méntelepparancsnokságnál megtartatni.

A szállítási feltételek úgy az alulírott méntelep parancsnokságnál, mint az egyes teleposztályoknál megtekinthetők.

Az ajánlatok szerkesztésére, valamint a cikkek mikénti szállítására vonatkozólag felhivatik az érdekeltek figyelme a hatóságilag kifüggesztett árlejtési hirdetményekben foglalt mintára.

Debreczen, 1902. évi július hó.

A debreczeni magy. kir. állami méntelep parancsnoksága.

<p>Bikszádi ásványvíz árlappal és ismertető könyvecskével bérmentve szolgál a Kútkezelőség Bikszád (Szatmár megye).</p>	<p>BIKSZÁDI ásványos gyógyvizet, mely egyedül a maga nemében több hírnemes egy-temi orvostanár és hírneves vidéki orvosok hatásánál fogva fölébe helyezik a külföldi és drága Selters és Gleichenbergi vizeknek. Gyógyító hatása a bikszádi ásványos gyógyviznek kitünően bevált idült és heveny légsóhurut, hangszalag-hurut, vérköpés ellen. — Nagy konyhasó tartalmánál fogva vérhányás, tudóscus-hurutnál és kezdődő gümörkórnaál, továbbá Bikszádi víz alkalma- kitünő eredményt értek el a Bikszádi víz általa emészthetlenség, idült és heveny gyomorburut, máj- és epe- hólyagbántalmoknál, a belek renyhe működésén l. veschomokban szennedőknél, görvélykóros daganatoknál, heveny- és idült női bántalmaknál, mint specificum vált be.</p>
<p>A Bikszádi víz bérletje s a sztojkaí viz főelárústitói: ALMER LAJOS és KÁROLY nagybányai lakosok.</p>	
<p>SZTOJKAI ásványvizet, mint Erdőy gyógyvít, neu biába nevez- ték el magyar karlsbadi viznek, mert tényleg annak gyógyhatása, a szigorú diéta betartásával: idült gyomorbántalom, máj- és epehólyag, valamint epe- kőbajoknál, nemkülönbén czukorbetegségnél alkalmazva, valóságos csodákat mű- vel, kitünő hatásu a Sztojkaí ásványvíz zőszer- vek összes bántalmainál, valamint a női bajok és görvélykóros bántalmak- dús szénsavtartalmánál is. — A Sztojkaí asványvíz mánnál fogva, akár borral, akár gümölesszórpíval veeyítve, mint kellemes üdítő ital, párját rit- kítja — A Sztojkaí ásványvíz az ép szervezetben elvátozást nem idéz elő s így a rossz ivóvizet is pótolja bár- mely vidéken, annyival is inkább, mert hosszas állás után nem csapódnak ki belőle a szilárd alkotórészek, mely tulajdonsága lehetővé teszi a tengerentuli szállítást. 19—?</p>	<p>Sztojkaí ásványvíz árlappal és ismertető könyvecskével bérmentve szolgál a Forráskezelőség Sztojka u. p. Magyar-Lápos. (Szolnok-Dobokam.)</p>